

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

242407

การบริโภคอาหารรสหวานที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

รอวัน หะยีมะเซ็ง

งานวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าระดับปริญญาตรี สาขาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม ๒๕๕๒

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

การบริโภคอาหารรสหวานที่มีผลต่อการเกิด โรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ใน โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

รอยัน หะยิมะเย็ง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

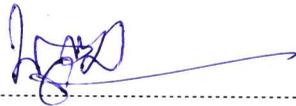
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

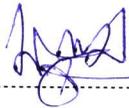
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ รอยัน หะยีมะเย็ง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

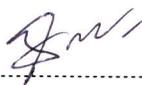
apt Samran

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รือดจากภัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรียรัตน์ ล้อมพงศ์)

คณะสาขารัฐศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรสาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะสาขารัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ตันวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาปริสุทธิ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุวดี รอดจากรักษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีรัตน์ ล้อมพงศ์ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมาที่สนับสนุนผู้วิจัยให้มีโอกาสได้ เข้ารับการศึกษานานจบหลักสูตร นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการ โรงเรียน บ้านคำย โรงเรียนบ้านโคกพะยอม โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา โรงเรียนบ้านปลักปลา โรงเรียนบ้าน มะนังกาหิ โรงเรียนบ้านโคกศิลา และ โรงเรียนบ้านทุ่ง ไต่ดั่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมาเขต 1 ตลอดจนครูอนามัยประจำโรงเรียนทุกแห่งและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาค เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำ ให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำฝ่ายส่งเสริมสุขภาพทุกคนที่ทำให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัย เสมอมา โดยเฉพาะคุณจรรยาสิทธิ์ สังข์ประสิทธิ์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ และคุณยามีละ มุขอ เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน ที่ได้เสียสละเวลาในการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความ ถูกต้องของงานนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จเป็นรูปเล่ม ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ หลักสูตร สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ที่ได้สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา ตลอดจนเจ้าของหนังสือและวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยใช้อ้างอิงทุกท่าน

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและ ประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

รอยัน หะยิมะเย็ง

51922950: ส.ม. (สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต)

คำสำคัญ : ทันตสุขภาพ/ นักเรียนประถมศึกษา/ โรคฟันผุ

รอยัน หะซิมะเย็ง: การบริโภคอาหารรสหวานที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส (SWEETENED-FOOD CONSUMPTION AFFECTING DENTAL CARIES OF PUPILS IN GOVERNMENT PRIMARY SCHOOL, MUANG DISTRICT, NARATHIWAT PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา
งานนิพนธ์: ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปริคาปริสุทธิ, ค.ม. 92 หน้า. ปี พ.ศ. 2552

‘ นักเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาสมีโรคฟันผุร้อยละ 95 มีดัชนีฟันผุ 5 ซึ่งต่อกัน นักเรียนเหล่านี้ชอบบริโภคอาหารรสหวาน จึงศึกษาว่า การบริโภคอาหารรสหวานที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนหรือไม่ โดยมีเพศ การศึกษา อาชีพของบิดามารดา และความชอบอาหารรสหวานเป็นตัวแปรร่วม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 361 คนจากโรงเรียนของรัฐ ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ข้อมูลเก็บด้วยการสัมภาษณ์และตรวจภาวะฟันผุและวิเคราะห์ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาปริมาณฟันผุจำแนกตามเพศและอายุด้วยการประมาณค่าที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทดสอบตัวแปรที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุด้วยไคสแควร์และอัตราเสี่ยง (Odd Ratio) ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนมีฟันผุร้อยละ 69.8 มีดัชนีฟันผุ 2 ซึ่งต่อกันหรือระหว่าง 2 - 3 ซึ่งต่อกัน นักเรียนชายกับหญิงมีดัชนีฟันผุไม่แตกต่างกัน นักเรียนส่วนมากชอบอาหารรสหวานปานกลาง แต่บริโภคบ่อยเพียงร้อยละ 27.4 การบริโภคอาหารรสหวานของนักเรียนมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ โดยนักเรียนชาย หญิง บิดาจบมัธยมศึกษาถึงอนุปริญญา บิดามีอาชีพรับจ้าง มารดามีอาชีพเกษตรกรหรือไม่ทำงาน และมารดามีอาชีพรับจ้าง รับประทานอาหารรสหวานประจำมีโอกาสเสี่ยงเกิดโรคฟันผุมากกว่านักเรียนที่รับประทานเป็นครั้งคราว 2, 5, 3, 2.5, 7 และ 4 เท่าตามลำดับ ส่วนนอกนั้น พบว่าการบริโภคอาหารรสหวาน ไม่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ ฉะนั้น จึงควรปรับเปลี่ยนนิสัยให้นักเรียนหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารรสหวานเป็นประจำ

51922950: M.P.H. (MASTER OF PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS: DENTAL HEALTH/ PRIMARY SCHOOL PUPIL/ DENTAL CARIES

ROYAN HAYEEMAYENG: SWEETENED-FOOD CONSUMPTION AFFECTING DENTAL CARIES OF PUPILS IN GOVERNMENT PRIMARY SCHOOL, MUANG DISTRICT, NARATHIWAT PROVINCE. ADVISOR: BOONTHAM KIJPREDARBORISUTHI, M.ED.

92 P. 2009.

Primary school pupils in Muang district, Narathiwat province were 95 % prevalence of dental caries and caries index of 5 teeth per person. These pupils often preferred to eat sweetened-food. Therefore this research was to focus on the effect of sweetened-food consumption to dental caries. The co-variables in this study were gender, parents' education and occupation and preference for sweetened-food. The sample was 361 primary school pupils from Prathomsuksa 5 in government school. Data were collected by interview and dental caries examination and analyzed by percentage, mean, standard deviation, determined dental caries index by gender and age with the estimate of confidence interval 95 percent. The chi-square test and odd ratio were used to analyzed the effect of the sweetened-food consumption. The findings found that:

The number of pupils with dental caries was 69.8 percent and caries index was 2 teeth per person or between 2 - 3 teeth per person at 95 percent CI. There was no difference between gender. The pupils preferred the sweetened-food at the medium level, but consumed often 27.4 percent. The sweetened-food consumption of pupils was affected the dental caries. The pupils were male, female, fathers' education in secondary school to diploma, and occupation in labour, and mothers' occupation in agriculture or no work, always eating more dental caries risk 2, 5, 3, 2.5, 7 and 4 times respectively than eating occasionally. So it should be to improve pupils' habits to be avoid eating the sweetened-food.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความรู้ทั่วไปด้านทันตสุขภาพ.....	7
โรคฟันแท้.....	13
สถานการณ์การเกิดโรคฟันผุในเด็กอายุ 12 ปี	22
การบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ	22
อาหารรสหวานกับการเกิดโรคฟันผุ.....	26
สถานการณ์การบริโภคอาหารรสหวานของเด็กไทย	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
รูปแบบการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	47
4 ผลการวิจัย.....	48
ข้อมูลส่วนบุคคล.....	48
การบริโภคอาหารรสหวาน.....	50
การเกิดโรคฟันผุ.....	57
ผลการบริโภคอาหารรสหวานที่มีต่อการเกิดโรคฟันผุ.....	58
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	65
การอภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	77
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	82

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนนักเรียนจำแนกตามรายโรงเรียน	42
2 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามเพศ	48
3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามอายุ	49
4 จำนวนและร้อยละของบิดามารดาจำแนกตามระดับการศึกษา	49
5 จำนวนและร้อยละของบิดามารดาจำแนกตามอาชีพ	50
6 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ชอบอาหารหวานจำแนกตามชนิดอาหารรสหวาน ที่ชอบ	52
7 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับความชอบอาหารรสหวาน	53
8 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่รับบริโภคอาหารรสหวานจำแนกตามชนิดอาหาร รสหวานที่บริโภคบ่อย	55
9 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับความบ่อยของการบริโภคอาหาร รสหวาน	56
10 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามลักษณะฟันผุ	57
11 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามจำนวนการเกิดโรคฟันผุ	57
12 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามดัชนีฟันผุ (ผุ อุด ถอน)	58
13 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชายและหญิงที่ฟันผุจำแนกตามการบริโภค อาหารรสหวาน	59
14 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ฟันผุจำแนกตามการศึกษาบิดาและการบริโภค อาหารรสหวาน	60
15 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ฟันผุจำแนกตามการศึกษามารดาและการบริโภค อาหารรสหวาน	60
16 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ฟันผุจำแนกตามอาชีพบิดาและการบริโภคอาหาร รสหวาน	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่พึงพอใจแก่ตามอาชีพมารดาและการบริโภคอาหารรสหวาน	62
18 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่พึงพอใจแก่ตามความชอบอาหารรสหวานและการบริโภคอาหารรสหวาน.....	63

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
2 โครงสร้างของเหงือกและฟัน	9
3 ลักษณะและรูปร่างของฟันแท้	11
4 ลักษณะฟันผุระยะที่ 1	16
5 ลักษณะฟันผุระยะที่ 2	17
6 ลักษณะฟันผุระยะที่ 3	17
7 ลักษณะฟันผุระยะที่ 4	18
8 ฟันผุบนด้านบดเคี้ยว	19
9 ฟันผุด้านข้างของฟัน	19
10 ฟันผุที่เกิดขึ้นบนผิวรากฟัน	20